

AgEcon SEARCH

RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

A VILÁG ASZTALA ...

1976-ban az időjárás viszonyok Angliában is kedvezőtlenül befolyásolták a gabonafélék terméshozamának alakulását. A hektáronkénti terméshozam Angliában és Walesben a következő volt: búza 40, árpa 35,1, zab 35,5 q.

Az aszály miatti kiesés gabonából országosan mintegy 4 millió tonnára tehető, amit a behozatal növelésével kellett pótolni. Úgyszintén hiány mutatkozik nemesített vetőmagból is. A gabonafélék vetőmagjának 70%-át kereskedelmi forgalomból szerzik be a gazdálkodók, ebben az évben pedig kénytelenek vetéshez a saját maguk által termelt gabonafélék magját felhasználni.

Bulgária mezőgazdaságában a beruházások az 1957. évi 126,2 millió levéről 1975-ben 744,7 millió levára növekedtek és a nemzeti jövedelem 5,2%-át alkották. A mezőgazdaság állóalapja ugyanezen időszak alatt 1489,9 millió leváról 5614,1 millió levára nőtt és ez 18,9%-a a bolgár népgazdaság állóalapjának.

Az országban nagy jelentőségű az öntözés és a talajjavítás. Húsz év alatt az öntözött terület háromszorosára növekedett és jelenleg a megművelt terület 24%-át teszi ki. Az öntözési és talajjavítási beruházások tizenkétszeresükre növekedtek és a hidromeliorációs alapok a mezőgazdaság állóalapjának 12%-át képviselik. A nyolcadik ötéves terv során mintegy 200 ezer ha öntözött terület felújítását végzik el és újabb 200 ezer hektáron létesítenek öntözőberendezéseket.

Bulgáriában az összes társadalmi termék 27%-át a mezőgazdaság adja. 1980-ra a mezőgazdasági termelés 40%-os növelését irányozták elő és ezt főleg ipari termelési módszerek bevezetésével kívánják megvalósítani.

Az országban 162 agráripari komplexum van, amelyek 25–28 ezer ha mezőgazdasági területtel rendelkeznek.

1000–2500 ha-os gyümölcsösöket és szőlőket létesítettek. 1970-ben a zöldségtermelő üzemek száma meghaladta a 17 ezret, jelenleg termelésüket 200 üzemben összpontosították, átlagosan 300 ha-os vetésterülettel.

A szántóföldi növénytermelés munkáit csaknem 100%-ban gépesítették. A sertéshústermelést 39 komplexumban kívánják összevonni. Ezek közül 15 már üzemel, 12 pedig építés alatt áll. A komplexumok termelési kapacitása évi 30–100 ezer hizósertés. Az ipari típusú komplexumok adják a baromfi-hús-termelés 50%-át és a borjúhústermelés több mint egyharmadát.

A csehszlovák mezőgazdaság 1976. évi bruttó termelése 74,1 milliárd korona volt, 1967. évi változatlan áron számolva. Ez 8%-kal maradt alatta a tervezett színvonalnak és 2,7%-kal kevesebb az előző évinél. A növénytermelés termelési értéke az előző évihez viszonyítva 6,3%-kal csökkent, az állattenyésztés termelése 0,2%-kal haladta meg az 1975. évit, de még így is 2,2%-kal alatta maradt a tervezettnél. A gabonafélék termelése elérte az 1975. évi színvonalat, az évelő takarmányfélék és a rétisznatermés 20%-kal, a zöldségfélék termése pedig 30%-kal volt kevesebb az előző évinél.

A szarvasmarha-állomány növekedése ellenére 0,3%-kal csökkent a tehénállomány. A gyenge takarmányellátás következtében a tehenenkénti átlagos évi tejhozam a 2805 literes 1975. évi színvonalon maradt. A közel 7 milliós sertésállomány 2%-kal volt nagyobb az előző évinél.

A vágómarha-felvásárlás 20%-kal kisebb volt, mint az előző évi. A vágósertés-felvásárlás 1976-ban 7%-kal növekedett, az egyéb állati termékek közül a vágóbaromfiból 16%-kal növelték a felvásárlást.

1976-ban a csehszlovák mezőgazdaság — tiszta hatóanyagban számolva — 1 674 000 tonna műtrágyát használt fel, ez 4,4%-kal több az előző évi mennyiségénél. A hektáronkénti műtrágya-

felhasználás — mezőgazdasági területre számolva — meghaladta a 241 kg-ot. A mezőgazdasági termelés gépesítési folyamata keretében 6105 traktort, 2089 gabonabetakarító kombájnt, 407 répabetakarító kombájnt és 632 burgonyabetakarító kombájnt szállított az ipar a mezőgazdaságnak.

1980-ig Kuba mezőgazdasága előtt álló legfontosabb feladatok 1 millió ha új mezőgazdasági terület művelésbe vétele, az ültetvények területének 1,7 millió ha-ral való növelése és a munka termelékenységeinek 35%-os növekedése.

A kubai mezőgazdaság fejlesztéséhez nagy segítséget nyújtanak a KGST-országok. Gépeket, vetőmagot, műtrágyát szállítanak, évenként mintegy 300, a KGST-országokban tanult kubai mezőgazdasági szakember tér haza.

Kuba jelenlegi mezőgazdasági területe 7,5 millió ha, legfontosabb terményei a cukornád, a rizs, a dohány és a citrusfélék. A mezőgazdaságban 54 ezer traktor, 12 ezer gépi rakodó, 11 ezer teherautó és 150 mezőgazdasági repülőgép üzemel. A cukornád betakarítását 30%-ban gépesítették. A gépek karbantartását és üzemeltetését 700 állandó és 2200 mozgó gépműhely végzi. 1977-re 250 ezer szarvasmarha-férőhely építését, 200 sertésstenyészítő telep és 70 borjúnevelő létesítését irányozták elő.

Jugoszlávia az 1976—1980. évekre terjedő, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar fejlesztéséről szóló zöldterve másfél évet késített és születését hosszú, két éven át tartó vajúadás előzte meg.

A tervben megjelölt feladatok elég nagyok. A mezőgazdasági termelés évente átlagosan 4, az élelmiszeripar termelése pedig átlagosan 8%-kal növekszik majd. Az egyik legnehezebb feladat az élelmiszerexport tervezett 10%-os növelésének teljesítése. A tervek szerint a mezőgazdaság állami szektorának földterülete csaknem negyed millió hektárral gyarapszik, 1980-ban már 400 ezer traktor dolgozik a föld-

ken és fokozódik a műtrágya és más vegyszerek használata.

A belterjesebb mezőgazdasági termelés megalapozása és az élelmiszeripar gyorsabb fejlesztése céljából különféle forrásokból 64 milliárd dinárt ruháznak be, ebből 41 milliárd mezőgazdasági, 8 milliárd a lecsapoló- és öntözőrendszerek építése és 15 milliárd az élelmiszeripari beruházások összege.

A zöldterv előírja a parasztgazdaságok termelésének gyorsabb fejlesztését is. Ennek elősegítése, mint eddig is, a köztársaságok és tartományok feladata. A terv nagyobb távlatot nyit a földműveseknek, munkájuk és eszközeik társítására serkenti, a termelés növelésére ösztönzi őket.

ÁLLATTARTÁS — HÜSTERMELÉS

Az előrejelzés szerint *Franciaország* marhahústermelése 1977-ben az 1976. évihez viszonyítva 11%-kal csökken, viszont a fogyasztás előreláthatólag 0,7%-kal növekszik. Az utóbbi öt évben marhahúsból a legnagyobb termelésnövekedés az 1973/74-es gazdasági évben volt, amikor elérte a 26,9%-ot. Ugyanebben a gazdasági évben a borjúhústermelés 5,4%-kal növekedett. Ennek következtében a termelés 400 ezer tonnával haladta meg a fogyasztást, a számítások szerint 1977-ben 143 ezer tonnával haladja majd meg.

A sertés hústermelés ebben az évben 0,5%-kal csökken, ezzel szemben a fogyasztás emelkedésével számolnak, ami az 1976. évihez viszonyítva 1,5%-os növekedést jelent.

A baromfi húson kívül a többi húsféleség tekintetében is a termelés esőkenése várható.

A juh- és kecskehústermelés 2%-kal, a lóhústermelés 5%-kal csökken. Ezeket a mennyiségeket behozatallal kell pótolni.

A *Vietnami Szocialista Köztársaságban* a közelmúltban párt- és kormányhatározatok alapján láttak hozzá a tej-

termelés meghonosításához. Néhány évvel ezelőtt a vietnami gyerekek nem ismerték a tej ízét. Meglepő, de igaz, hogy a burjánzó növények hazájában, Vietnamban — ahol évenként két termést takarítanak be — eddig tejtermeléssel senki sem foglalkozott. A szarvasmarha kizárólag igavonó állat volt.

Az országban az eddig ismeretlen tejtermelést a köztársaság nyugati részében, egy magas fennsíkon található állami gazdaságban kezdték el. A környezeti adottságok figyelembevételével a holstein fekete-tarka lapály szarvasmarha meghonosítása mellett döntöttek. A fajta külön előnye, hogy könnyen akklimatizálódik és napi tejtermelése eléri az 50—60 litert.

Az első szarvasmarhatelepek kubai tapasztalatok alapján, kubai szakemberek segítségével épültek. A tejtermelést elkezdő állami gazdaságban a jelenlegi tehénállomány meghaladja az ezret és már több állami gazdaságban foglalkoznak a szarvasmarhatartás gondolatával.

Romániában 1975 elején 450 állattenyésztési egyesülés működött, ezek közül 252 ipari rendszerben termelt. A legelterjedtebbek az ipari rendszerű sertés-, borjú- és juh hizlaldák.

A gazdaságközi vállalkozások több gazdaság összefogásán alapulnak. Így például a Kecsulac Szövetkezetközi Vállalkozásban 46 gazdaság vesz részt. A vállalkozás borjúhizlaltásra szakosodott, termelési kapacitása tízezer férőhely.

Távlatilag Romániában a következő méretű komplexumok létesítését irányozták elő:

- a sertéstartásban
50—60 ezer férőhelyest,
- a juhtartásban
10—30 ezer férőhelyest,
- a broilérsirke-tartásban
600 ezer férőhelyest,
- a tejhasznosítású tehenészetben
580 férőhelyest.

KERESKEDELMI KAPCSOLATOK

Április elején hatályát veszítette az a határozat, amely három éven át tiltotta a marhahúsbevitelt az Európai Gazdasági Közösség országaiba. A határozatot — érvényessége alatt — két ízben különféle intézkedésekkel enyhítették, de a tilalom fő tételei továbbra is megmaradtak.

A húsimporttilalom megszüntetésére azért került sor, mert a Közös Piac országaiban csökkenni kezdett a szarvasmarha-állomány.

Az importtilalom megszüntetésével kapcsolatban azonban nem kell illúziókat táplálni, mert az adminisztratív tilalmat olyan különleges illetek váltották fel, amelyek ugyancsak akadályozzák a húsbehozatalt Közös Piacon kívüli országokból.

A Közös Piac raktáiraiban jelenleg még mintegy 400 ezer tonna fagyasztott marhahús van. A GATT előírásai szerint az EGK köteles évente körülbelül 38 ezer tonna marhahúst importálni, ugyanennyit hoz be a társult afrikai országokból és ráadásul még 200 ezer borjút is importál saját állománya felújítása céljából.

Úgy tűnik, hogy az Európai Gazdasági Közösségnek több haszna lesz a tilalom feladásából, mint a kívül álló országoknak. Számára a helyzet nem változik lényegesen, mi több, azzal sem vádolhatják a jövőben, hogy adminisztratív intézkedésekkel akadályozza a nemzetközi kereskedelmet.

Az Amerikai Egyesült Államokban vizsgálták a gabonafélék kivitelének várható alakulását 1985-ig. Eddig az időpontig a gabonakereskedelem fejlődését két változat szerint kell elképzelni. Az első változatban felvázolt perspektíva alapja a világkereskedelemben az 1971/1972-es gazdasági évig tartott tendencia, amikor a gabona iránti kereslet a legfontosabb övezetekben a minimumra csökkent. A másik változatban azt a helyzetet vették alapul,

amikor a gabona iránti kereslet az 1971/1972. és az 1973/1974. évek közötti időszaknak megfelelően alakul, vagyis amikor mind a kivitel, mind a behozatal mennyisége erősen növekedett.

Kelet-Ázsia, Japán és Dél-Ázsia az USA-ból kapja a külföldön vásárolt búzáinak több mint 50%-át. Az EGK kilenc országa búzabehozatalának 20%-a az USA-ból származik. A minimumtervezet szerint 1985-ig a világ gabonakereskedelmébe bevont mennyiség eléri a 61 millió tonnát. A legfontosabb gabonaimportáló országok — Kelet-Ázsia, Nyugat-Ázsia és Dél-Amerika, ideértve Braziliát, Japánt és Észak-Afrikát is — összehozataluk 65%-át az USA-ból fogják beszerezni. A maximumtervezet szerint a világ búzakereskedelme 1985-ig meghaladja a 84 millió tonnát és ebből az USA exportál majdnem 47 millió tonnát.

A takarmánygabona-kereskedelem — kukorica, cirok, zab, árpa és rozs — az 1973/1974-es gazdasági évben érte el a legmagasabb mennyiséget: 69 millió tonnát. A legjelentősebb importálók: a Közös Piac kilenc országa 22–24 millió tonnával és Japán. A minimumtervezet szerint az 1973/1974-es 69 millió tonnás színvonal 1985-ig 57 millió tonnára esik. A legnagyobb importőr Japán marad, amely megkétszerezi behozatalát. A maximumtervezet szerint a világ takarmánygabona-kereskedelme 1985-re eléri a 90 millió tonnát. A legnagyobb vásárlók a Közös Piac kilenc országa és Japán marad. A legnagyobb exportőr — minden valószínűség szerint — az USA lesz, amely öt világrész országában mintegy 55 millió tonna takarmánygabonát szállít majd.

A *Szovjetunió* 5 millió márka értékben 500 tehénfőrhelyes mintafarmot vásárolt a Német Szövetségi Köztársaságban. Az alsószászországi istállóépítő vállalat a takarmánysilókkal, takarmányos kocsikkal és laboratóriumi berendezéssel felszerelt farm felállítását ez év tavaszán kezdte meg a Volga menti Uglitsban. Amennyiben a farm

megfelelő lesz, a szovjet fél a következő években további 40–50 ilyen farmot kíván vásárolni.

A MEZŐGAZDASÁGI NÉPESSÉG ALAKULÁSA

A fejlődő országokban él a világ lakosságának 72,8%-a és a világ társadalmi össztermelésének csak 25,6%-át adják. Ezzel szemben az iparilag fejlett országokban a világ lakosságának 27,2%-a a társadalmi össztermelés 74,4%-át termeli meg.

A fejlett világba sorolt 35 országban az évi egy főre jutó társadalmi termék értéke 2680 dollár, viszont a fejlődő országok 127 országában az egy főre jutó társadalmi termék értéke átlagosan 295 dollár.

A fejlődés alakulásáról még teljesebb képet kapunk, ha Földünk országait négy fejlődési csoportba soroljuk. Az első csoportba tartoznak azok az országok, amelyekben az egy főre eső társadalmi termék évi 100 dollár alatt marad (iparosítás előtti fok). Ezekben az országokban él a Föld lakosságának 19,3%-a. A második csoportba tartoznak azok az országok, amelyekben az egy főre jutó évi társadalmi termék értéke 100–500 dollár között van (a kezdeti iparosodás foka). Ez a legnépesebb csoport, a Föld lakosságának 46,8%-ával. A harmadik csoportba tartoznak az évi 500–1200 dollár közötti egy főre jutó társadalmi terméket előállító országok (a közepes iparosodás foka). Ezek összlakossága a Föld lakosságának 6,8%-a. A negyedik csoportba az 1200–2500 dollár egy főre jutó társadalmi terméket termelő országok tartoznak (iparosítás foka), itt él a Föld lakosságának 11,1%-a.

A fejlődő országok mind nehezebben gondoskodnak a lakosságuk ellátásához szükséges élelmiszerről. A FAO kimutatása szerint 1985-ben Földünkön 85 millió tonnát meghaladó gabonahiánnyal kell számolni. Egyetlen rossz termésű év jelenleg is tragikusan esők-

kenti a világ élelmiszer-tartalcát. 1961-ben a világnak még 95 napra, 1974-ben pedig már csak alig egy hónapra való élelmiszer-tartaléka volt.

A többi fejlett országhoz hasonlóan Csehszlovákiában is csökken a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma. Az 1976–1980-ig terjedő hatodik ötéves terv időszakában további 100 ezer fős csökkenésre számítanak, úgyhogy 1980-ban a csehszlovák mezőgazdaság mindössze 890 ezer személyt fog foglalkoztatni. Egy mezőgazdasági dolgozóra 8 ha mezőgazdasági terület jut az 1975. évi 7 ha-ral szemben.

A SZOVJET MEZŐGAZDASÁGRÓL

1977 elején a Szovjetunióban 27 900 kolhoz, 19 636 szovhoz működött, a gazdaságközi vállalatok, egyesülések és szervezetek száma meghaladta a 7000-t. A kolhozok, szovhozok és egyéb állami gazdaságok termékeinek részaránya az állami felvásárláson belül (%-ban):

gabonából	100
nyersgyapotból	100
cukorrépból	100

napraforgóból	100
burgonyából	77
zöldségből	95
vágóállatból	90
tejből	95
tojásból	96
gyapjúból	83

Átlagban egy kolhoz 6600 ha mezőgazdasági területtel — ezen belül 3600 ha szántófölddel —, 40 traktorral, 11 gabonakombájnnal és 19 tehergépkocsival rendelkezik. Egy szovhoznak átlagosan 18 000 ha mezőgazdasági területe — ezen belül 5900 ha a szántója —, 55 traktor, 18 gabonakombájnya és 25 tehergépkocsija van.

A kolhozokban, szovhozokban és a gazdaságközi vállalatokban 1,2 millió szakember dolgozik. A szovjet mezőgazdaságban a gépész szakemberek száma meghaladja a négymilliót. A mezőgazdasági településeken 100 ezer könyvtár, 114 ezer klublétesítmény, 128 ezer filmszínház működik és a különböző napilapok és folyóiratok több mint 120 millió példányban járnak ezekre a helyekre.

S. Leölkes Lajos dr.

PETESEJT-ÁTÜLTETÉSEL KÍSÉRLETEZNEK A MEZŐGAZDASÁGI GYAKORLATBAN¹

A nemzetközi kutató és fejlesztő munka eredményeképpen létrejött eljárás lényege az, hogy egy kiváló adottságokkal rendelkező tehén megtermékenyített petesejtjét egy másik, ún. „gazdaállatba” ültetik át, amely a

normál vemhesség időtartama alatt kihordja a magzatot. Az utód biológiai szempontból nem a ténylegesen ellő tehén, hanem az eredetileg megtermékenyített anyaállat tulajdonságait örökli. Ugyanezen idő alatt az anyaállat további petesejteteket „termel”, amelyeket később újabb gazdaállatba ültetnek át.

Az állatorvostudománynak nincs kétsége afelől, hogy a petesejtet átültetéses eljárásával néhány éven belül jelentősen javítani lehet majd világszerte a szarvasmarha-állomány teljesítményét.

¹ Danische Rundschau, 1977. 1. sz., Koppenhága. Megjelent a Világ mezőgazdasága 23–24. számában.